

JÁN MAZÁK
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2010. szeptember 14.¹

1. A Bundesfinanzhof (szövetségi adóügyi bíróság) (Németország) által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek az 1788/2003/EK tanácsi rendelet és az 1782/2003/EK tanácsi rendelet értelmezésére irányulnak². A Bundesfinanzhof előtt folyamatban lévő eljárásban a Hauptzollamt Koblenz (koblenzi fővámhivatal) áll jogvitában Kurt és Thomas Etlinggel, illetve a Hauptzollamt Oldenburg (oldenburgi fővámhivatal) áll jogvitában Theodor Aissennel és Hermann Rohaannal. Lényegében mindkét ügy tej-referenciamennyiségek átruházására vonatkozik egy tejipari év során.

I – Jogi háttér

2. Az 1788/2003 rendelet 5. cikkének j) és k) pontja szerint a rendelet alkalmazásában

„egyéni referenciamennyiség»: egy termelő referenciamennyisége bármely tizenkét hónapos időszakban április 1-jén; »rendelkezésre álló referenciamennyiség»: a termelők részére abban a tizenkét hónapos időszakban a március 31-én rendelkezésre álló referenciamennyiség, amelyre az illetéket kiszámították, figyelembe véve az e rendelet szerinti valamennyi olyan átruházást, értékesítést, átszámítást és ideiglenes újrafelosztást, amelyre az adott tizenkét hónapos időszak alatt sor került”.

3. Az 1782/2003 rendelet 95. cikkének (3) bekezdése többek között úgy rendelkezik, hogy „[...] az érintett naptári év március 31-én ideiglenes átruházás hatálya alatt álló egyéni referenciamennyiségek az említett évben az átruházás kedvezményezettjének mezőgazdasági üzeme számára rendelkezésre álló egyéni referenciamennyiségnek minősülnek”.

4. A jelen indítvány céljai a jelen szakaszban nem teszik szükségessé a jogszabályok teljes terjedelmű idézését. Ehelyett elemzésben visszatérek a releváns rendelkezésekre.

5. Ami a nemzeti szabályozást illeti, a 2004. augusztus 9-i Verordnung zur Durchführung

1 – Eredeti nyelv: angol.

2 – A tej- és tejtermékgazdaságban illeték megállapításáról szóló, 2003. szeptember 29-i 1788/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 270., 123. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 40. kötet, 391. o.; helyesbítés: HL L 110., 16. o.) és a közös agrárpolitika keretébe tartozó közvetlen támogatási rendszerek közös szabályainak megállapításáról és a mezőgazdasági termelők részére meghatározott támogatási rendszerek létrehozásáról [...] szóló, 2003. szeptember 29-i 1782/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 270., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 40. kötet, 269. o.).

der EG-Milchabgabenregelung (BGBl. I, 2143. o.; az Európai Közösség [és immár az Európai Unió (az EU)] tejre kivetett illetékre vonatkozó szabályainak alkalmazásáról szóló német rendelet) 14. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[a] felvásárló azt a szállítási referenciamennyiséget, amelyet nem használtak fel a megfelelő tizenkét hónapos időszakban (alulszállítás), olyan más tejtermelőkre oszthatja ki, akiknek szállítási megvaladták a nekik kiosztott szállítási mennyiséget (a referenciamennyiséget meghaladó szállítók). A kihasználatlan szállítási referenciamennyiség kiosztása a referenciamennyiséget meghaladó érintett szállítókra a következő képlet szerint történik:

$$\frac{\text{Az alulszállítások összege} \times \text{a referenciamennyiséget meghaladó szállítók szállítási referenciamennyisége}}{\text{A referenciamennyiséget meghaladó valamennyi szállító szállítási referenciamennyiségének összege}}$$

A referenciamennyiséget meghaladó valamennyi szállító szállítási referenciamennyiségének összege”

6. A 2006. május 30-i Betriebsprämien durchführungsgesetz (BGBl. I, 1298. o.; az egységes támogatási rendszer (ETR) alkalmazásáról szóló német törvény) 5. §-ának (2) bekezdése lényegében úgy rendelkezik, hogy a mezőgazdasági termelő egységes támogatásának a törvény 5. §-a (1) bekezdése szerint meghatározott összegét az 1782/2003 rendelet

62. cikkével összhangban meg kell növelni a rendelet 95. cikke szerinti tejtámogatás, valamint a rendelet 96. cikke szerinti kiegészítő támogatások összegével.

7. A 2004. február 18-i Verordnung über die Durchführung der Milchprämie und der Ergänzungszahlung zur Milchprämie (BGBl. I, 267. o.; a tejtámogatás és a kiegészítő támogatások alkalmazásáról szóló német rendelet) 6. §-a lényegében úgy rendelkezik, hogy a kérelem évében március 31-én a termelő rendelkezésére álló referenciamennyiséget, amelyet figyelembe kell venni a tejtámogatás odaítélésénél, olyan igazolással kell igazolni, amelyen feltüntetik a termelő által a kérelem évének március 31-ével záródó tizenkét hónapos időszakban ténylegesen szállított tej mennyiségét.

II – A tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

8. A C-230/09. sz. ügyben Kurt és Thomas Etling tejtermelők, akiknek a 2004/2005-ös tejpári évben 553 678 kg referenciamennyiség (tejkvóta) állt a rendelkezésükre. Az eredeti referenciamennyiség egy részét (50 000 kg) 2000 óta bérbe adták. A bérleti szerződés 2005 februárjában megszűnt, és egy határozat 2005. március 1-jei hatállyal ismét Kurt és Thomas Etlingre ruházta át az 50 000 kg referenciamennyiséget. Mivel ezt a tejmennyiséget a bérlő már leszállította, a tejgazdaság (a felvásárló) igazolást adott ki, amely szerint a 2005. március 31-én rendelkezésükre álló

referenciamennyiség 553678 kg volt. Kurt és Thomas Etling megtámadta az igazolást a Finanzgericht (adóügyi bíróság) előtt, amely az igazolást annyiban módosította, hogy a 2005. március 1. és 31. közötti időszakra Kurt és Thomas Etling „rendelkezésre álló” referenciamennyiség magában foglalta azt az 50000 kg-ot is, amelyet ismét átruháztak rájuk, azon az alapon, hogy a támogatásban való részesülés nem függ a korábbi bérlő esetleges referenciamennyiség-szállításától. A Hauptzollamt Koblenz fellebbezett a Bundesfinanzhofhoz, amely a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

a tejre kivetett illeték megfizetésére; mindkettejükre akkora, az egyéb termelők által fel nem használt referenciamennyiséget osztott ki, amely csak az átruházást követően szállításra felhasználható referenciamennyiség egy részének felelt meg, és a tejre kivetett illetéket is ennek megfelelően állapította meg. Theodor Aissen és Hermann Rohaan megtámadta a határozatot a Finanzgericht előtt, amely helyt adott keresetüknek azon az alapon, hogy a referenciamennyiségek összesítését szolgáló rendszer szerint a számítást az üzemekre kiosztott egyéni referenciamennyiségek szerint kell elvégezni, és az azonos tizenkét hónapos időszak alatt az előző tulajdonosok által leszállított tej mennyiségét nem kell figyelembe venni. A Hauptzollamt Oldenburg fellebbezett a Bundesfinanzhofhoz, amely a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a[z uniós] jogot, különösen az 1788/2003 rendelet 5. cikkének k) pontját, hogy egy termelő azon tizenkét hónapos időszakra vonatkozó referenciamennyisége, amely időszak alatt rá egy másik termelő referenciamennyiséget ruház át, nem tartalmazza azt a mennyiséget, amelyre az érintett tizenkét hónapos időszakban a másik termelő már szállított tejet?”

9. A C-231/09. sz. ügyben Theodor Aissen és Hermann Rohaan egy-egy mezőgazdasági üzemet vett át a 2004/2005-ös tizenkét hónapos időszak során, és az üzemekben termelt tejet leszállították egy tejüzemnek (felvásárló). Ezáltal túllépték a tizenkét hónapos időszakra még rendelkezésükre álló referenciamennyiséget, mivel az üzemek előző tulajdonosai ugyanezen tizenkét hónapos időszak során a megtermelt tejet leszállították egy felvásárlónak. A Hauptzollamt Oldenburg ennek megfelelően úgy tekintette őket, hogy kötelesek

„1) Úgy kell-e értelmezni a[z uniós] jogot, különösen az 1788/2003 rendelet 5. cikkének k) pontját, hogy valamely termelő azon tizenkét hónapos időszakra vonatkozó referenciamennyisége, amely időszak alatt mezőgazdasági üzemet vesz át egy másik termelőtől, nem tartalmazza azt a mennyiséget, amelyre az érintett tizenkét hónapos időszakban a mezőgazdasági üzem átruházása előtt a másik termelő már szállított tejet?

2) Ellentétes-e az [uniós] jogszabályokkal, illetve a tej- és tejtermékpiac közös szervezésének általános elveivel az a tagállami

szabályozás, amely lehetővé teszi, hogy az 1788/2003/EK rendelet 10. cikkének (3) bekezdése szerinti, a nemzeti referenciamennyiség fel nem használt részének a túlszállításokkal való összesítése keretében az első kérdés alapjául szolgáló esetben a mezőgazdasági üzemet a tizenkét hónapos időszak alatt átvevő termelő a referenciamennyiség másik termelő által leszállított részével is részt vegyen a fel nem használt rész odaítélésében?”

III – Elemzés

A – A felek főbb érvei

10. A C-230/09. sz. ügyben a Hauptzollamt Koblenz előadja, hogy tejtámogatást nem lehet olyan személynek odaítélni, aki nem termelt a kvóta szerinti tejet. Amennyiben a fel nem használt referenciamennyiséget a tizenkét hónapos időszak során átruházzák egy másik személyre, az arra az évre járó tejtámogatás az átvevőt illeti meg. Kurt és Thomas Etling, illetve a Bizottság lényegében azt állítja, hogy a „rendelkezésre álló referenciamennyiség” az a mennyiség, amelyet a tizenkét hónapos időszak során anélkül lehet

leszállítani, hogy felmerülne a tejre kivetett illeték megfizetésére irányuló kötelezettség, tekintet nélkül arra, hogy e mennyiségen belül ténylegesen mennyi tej leszállítására került sor. A „referenciamennyiség” kifejezés egy absztrakt jogot jelöl.

11. A C-231/09. sz. ügyben, különösen az első kérdés tekintetében, a Hauptzollamt Oldenburg lényegében azt adja elő, hogy az illeték megfizetésére irányuló kötelezettség kapcsán az átvevő csak annyiban hivatkozhat a tejkvótákra, amennyiben a megfelelő mennyiségeket az átadó még nem szállította le. Hermann Rohaan és Theodor Aissen, valamint a Bizottság lényegében azt állítja, hogy az átvevő referenciamennyiségét nem lehet csökkenteni annak érdekében, hogy az tükrözze az átadó által leszállított mennyiségeket.

12. Amásodikkérdést illetően a Hauptzollamt Oldenburg lényegében azt adja elő, hogy az a referenciamennyiség, amelyre már hivatkoztak a tejre kivetett illeték alóli mentesülés céljából, nem ruházható át azon tizenkét hónapos időszak tekintetében, amelyben azt felhasználták. Ez a mennyiség nem ruházható át a következő tejipari év kezdetéig, amikor az ismét felhasználható lesz. Theodor Aissen és Hermann Rohaan, valamint a Bizottság lényegében úgy érvel, hogy az összesítést szolgáló rendszer összefüggésében az átruházásokat

a „rendelkezésre álló referenciamennyiség” fogalom meghatározása alapján, és így az 1788/2003 rendelet 17. cikkével összhangban kell figyelembe venni.

B – Értékelés

1. Az első kérdésről

13. A C-230/09. sz. ügyben feltett egyedüli kérdéssel és a C-231/09. sz. ügyben feltett első kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy az uniós jogot, és különösen az 1788/2003 rendelet 5. cikkének k) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy amennyiben valamely termelő referenciamennyiségét egy tizenkét hónapos időszakban átruházták, akkor az átvevőre kiosztandó referenciamennyiség nem tartalmazza azt a mennyiséget, amelyből az adott termelési év során az átadó már tejszállítást teljesített.

14. Ami a C-230/09. sz. ügyet illeti, a fenti kérdés az ETR részét képező tejtámogatási rendszerrel összefüggésben merül fel, és

egyéni referenciamennyiség átruházására (visszaszállására) vonatkozik egy olyan mezőgazdasági bérlet megszűnését követően, amelynek előbbi tárgya volt. A kérdést előterjesztő bíróság különösen arra szeretne választ kapni, hogy az 1782/2003 rendelet 95. cikkének (1) és (3) bekezdése szerinti tejtámogatás odaítélésének szempontjából a „referenciamennyiség” kifejezést úgy kell-e értelmezni, hogy az a teljes referenciamennyiséget jelöli, amely a termelő rendelkezésére állt a tizenkét hónapos időszak kezdetén, vagy éppen ellenkezőleg, az a csökkentett referenciamennyiségre utal, amely ezen időszak végén áll rendelkezésére, amely során a referenciamennyiség egy bizonyos részét az átadó már felhasználta.

15. Vizsgáljuk meg a vonatkozó rendelkezéseket, mivel értelmezésük a jelen ügyben egyszerű. Az 1782/2003 rendelet³ 95. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy „2004 és 2007 között a tejtermelők tejtámogatásra jogosultak. Odaítélésére naptári évenként, mezőgazdasági üzemenként és az adott mezőgazdasági üzem rendelkezésére álló, támogatásra jogosult [helyesen: jogosító] egyéni referenciamennyiség [németül einzelbetriebliche Referenzmenge] tonnánkénti mennyisége alapján kerül sor”.

3 – Lásd az e rendelettel kapcsolatos ítélezési gyakorlatot: a C-420/06. sz. Jager-ügyben 2008. március 11-én hozott ítéletet (EBHT 2008., I-1315. o.); a C-428/07. sz. Horvath-ügyben 2009. július 16-án hozott ítéletet (EBHT 2009., I-6355. o.); a C-170/08. sz. Nijemeisland-ügyben 2009. június 11-én hozott ítéletet (EBHT 2009., I-5127. o.); a C-449/08. sz. Elbertsen-ügyben 2009. október 22-én hozott ítéletet (EBHT 2009., I-10241. o.); a C-470/08. sz. van Dijk-ügyben 2010. január 21-én hozott ítéletet (EBHT 2010., I-603. o.) és a C-434/08. sz. Harms-ügyben 2010. május 20-án hozott ítéletet (EBHT 2010., I-4431. o.) (amelyben én ismertettem az indítványt). Lásd még a folyamatban lévő ügyeket: a C-61/09. sz. Niedermair-Schiemann-ügyet (lásd a 2010. május 11-én ismertett indítványomat); a C-133/09. sz. Uzonyi-ügyet; a C-152/09. sz. Grootes-ügyet (lásd a 2010. július 8-án ismertett indítványomat); a C-153/09. sz. Agrargut Babelin-ügyet (lásd a 2010. szeptember 2-án ismertett indítványomat) és a C-536/09. sz. Omejc-ügyet.

16. Az 1788/2003 rendelet 5. cikkének j) pontjában szereplő meghatározás szerint az „egyéni referenciamennyiség” („einzelbetriebliche Referenzmenge”) „egy termelő referenciamennyisége bármely tizenkét hónapos időszakban április 1-jén”.

17. Bár az 1782/2003 rendelet 95. cikke (1) bekezdésének szövegezése az „egyéni referenciamennyiség” kifejezést összekapcsolja a „mezőgazdasági üzem rendelkezésére álló” („über die der Betrieb verfügt”) szövegrészszel, kifejezetten nem használja a „rendelkezésre álló referenciamennyiség” („verfügbare Referenzmenge”) kifejezést.

18. Az 1788/2003 rendelet 5. cikkének k) pontja úgy határozza meg a „rendelkezésre álló referenciamennyiséget”, mint a termelők részére abban a tizenkét hónapos időszakban a március 31-én rendelkezésre álló referenciamennyiséget, amelyre az illetéket kiszámították, figyelembe véve az e rendelet szerinti valamennyi olyan átruházást, értékesítést, átszámítást és ideiglenes újrafelosztást, amelyre az adott tizenkét hónapos időszak alatt sor került.

19. Ennek megfelelően felmerül a kérdés, hogy annak ellenére, hogy a szövegezés kifejezetten nem tartalmazza a „rendelkezésre álló referenciamennyiség” kifejezést, az 1782/2003 rendelet 95. cikke (1) bekezdésének a „mezőgazdasági üzem rendelkezésére álló” szövegrésze azt írja-e elő, hogy a tejtámogatást az 1788/2003 rendelet 5. cikke k) pontjának szövege alapján számítsák ki, vagy az 5. cikk j) pontjának szövege alkalmazandó.

20. Úgy vélem, hogy a „mezőgazdasági üzem rendelkezésére álló” szövegrész az 1782/2003 rendelet 95. cikkének (1) bekezdésében nyilvánvalóan azt jelzi, hogy e rendelkezés az 1788/2003 rendelet 5. cikkének k) pontjában szereplő fogalom meghatározásra utal. Amennyiben ugyanis az uniós jogalkotó az „egyéni referenciamennyiségre” kívánt volna utalni, akkor a „mezőgazdasági üzem rendelkezésére álló” szövegrész hozzáadása felesleges lett volna. Ebben az összefüggésben tehát a referenciamennyiségre vonatkozó „egyéni” (einzelbetriebliche) melléknév csak arra szolgál, hogy megkülönböztesse ezt a referenciamennyiséget a „nemzeti” (einzelstaatliche) referenciamennyiségtől.

21. Ahogy azt a kérdést előterjesztő bíróság is megjegyezte, mivel az 1782/2003 rendelet 95. cikkének (1) bekezdése a mezőgazdasági üzem rendelkezésére álló referenciamennyiség mértéke szerinti támogatást helyez kilátásba a tejtermelőknek, a tizenkét hónapos időszakban a referenciamennyiség egyik termelőről a másikkra történő átruházása esetén is azon egységes referenciamennyiség alapján történik az odaítélés, amely mennyiség az ilyen támogatás biztosítására irányadó időpontban – a tejipari év végén – rendelkezésre állt annak, aki átvette a referenciamennyiséget. Ez akkor is így van, ha az átvevő abból soha nem tudta felhasználni az illetékmentes tejszállításra vonatkozó teljes – az átadó által részben már felhasznált – jogot, és ha az összesítésre irányadó időpontban, vagyis a tizenkét hónapos időszak végén valójában

már nem jogosultja e jognak. Sem az uniós jog, sem a német jog nem írja elő, illetve nem tartalmazza a referenciamennyiség felosztását az átadó rendelkezésére állt, valamint az átvevőnél maradó részekre.

22. Ahogy arra a Bizottság is rámutatott, az ETR tágabb értelemben vett logikája szintén arra utal, hogy a termelési év – jelen esetben a tejipari év – vége képez referenciapontot, mivel így figyelembe vehetők azok az átruházások, amelyek ezen időszak során történtek.

23. Ennek az értelmezésnek a helyességét alátámasztja az 1782/2003 rendelet 95. cikkének (3) bekezdése is. E rendelkezés szerint amennyiben egyéni referenciamennyiségek ideiglenes átruházás hatálya alatt álltak, az érintett naptári évből március 31-i időpont számít annak megállapításánál, hogy a referenciamennyiség az átadó vagy az átvevő mezőgazdasági üzeme rendelkezésére állónak tekintendő-e. Ilyen körülmények között valójában úgy kell tekinteni az átruházott referenciamennyiséget, mint amely az átvevő mezőgazdasági üzeme rendelkezésére áll⁴. E rendelkezés tehát összhangban áll az

4 – Ahogy arra a kérdést előterjesztő bíróság rámutatott, ez a szabály nem tekinti relevánsnak azt a mértéket, amelyben a referenciamennyiség átvevője vagy átadója leszállította az üzemhez kapcsolódó referenciamennyiséget, és amennyiben ezt a körülményt relevánsnak tekintenénk, a gyakorlati relevanciával rendelkező esetben – vagyis ha az átvevő, és nem az átadó szállította le az átruházott referenciamennyiség megfelelő részét – az ilyen szabály felesleges lenne.

1788/2003 rendelet 5. cikkének k) pontjával, amely a tejipari év utolsó napjára utal.

24. Ebből következően a „mezőgazdasági üzem rendelkezésére álló [...] egyéni referenciamennyiség” (einzelbetriebliche[r] Referenzmenge, über die der Betrieb verfügt) kifejezés használatával az 1782/2003 rendelet 95. cikkének (1) bekezdése az 1788/2003 rendelet 5. cikkének k) pontjában szereplő fogalom meghatározásra utal, és ennek folytán a „rendelkezésre álló referenciamennyiségnek” kell a tejtámogatás számításának alapját képeznie.

25. Ami a C-231/09. sz. ügyet illeti, a kérdés itt a nemzeti referenciamennyiség fel nem használt része és az 1788/2003 rendelet 10. cikkének (3) bekezdése szerinti referenciamennyiséget meghaladó szállítások összesítésével összefüggésben merül fel, és az az egyéni referenciamennyiségnek a mezőgazdasági üzem átvétele során történő átruházására vonatkozik.

26. Az 1788/2003 rendelet 10. cikkének (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a termelők illetékfizetéshez való hozzájárulását a tagállam határozattal állapítja meg „a szállításokra juttatott nemzeti referenciamennyiségek [helyesen: nemzeti referenciamennyiség] fel nem használt részének újrakiosztását vagy újra ki nem osztását követően” az egyes

termelők egyéni referenciamennyiségei arányában. Míg az 1788/2003 rendelet 10. cikke (3) bekezdése a) pontjának angol nyelvi változatában nagyjából egyenértékű kifejezés szerepel („each producer’s reference quantity”), a német – vagyis a jelen ügyben releváns – változatban a rendelkezés kifejezetten a „verfügbaren Referenzmenge des einzelnen Erzeugers” kifejezést használja (ahogy a francia változat is: „quantité de référence disponible de chacun des producteurs”), amelynek meghatározását a rendelet 5. cikkének k) pontja tartalmazza.

27. Ebből következően az 1788/2003 rendelet 10. cikkének (3) bekezdése szerinti összesítési rendszer keretében a termelő rendelkezésére álló referenciamennyiség mértéke a rendelet 5. cikkének k) pontjában szereplő fogalommeghatározást tükrözi viszsza. Ennélfogva a referenciamennyiségek átruházását az összesítési rendszer keretében a „rendelkezésre álló referenciamennyiség” fogalommeghatározására történő utalással kell figyelembe venni.

28. Emellett az 1788/2003 rendelet rendelkezést tartalmaz a referenciamennyiségek átruházására vonatkozóan. E rendelet 17. cikke kifejezetten szabályozza az átruházást eladás, bérbeadás esetén vagy egyéb esetekben.

29. Fontos kiemelni, hogy az 1788/2003 rendelet 17. cikkének mind a négy bekezdése kifejezetten hangsúlyozza, hogy az „egyéni referenciamennyiségek” átruházását a tagállamok által meghatározandó részletes szabályoknak megfelelően kell végezni.

E rendelkezés, a rendelet 17. cikke (4) bekezdésének megfelelően alkalmazandó olyan bérlések esetén, amelyek anélkül járnak le, hogy meg lehetne azokat hosszabbítani (mint a C-230/09. sz. ügy szerinti helyzetben), illetve a rendelet 17. cikke (1) bekezdésének megfelelően eladásokra vagy egyéb más, hasonló joghatással járó helyzetekben (mint a C-231/09. sz. ügy szerinti helyzetben). Álláspontom szerint a 17. cikk (1) és (4) bekezdése releváns ezekben az ügyekben, ha másként nem, analógia útján.

30. A Bizottság felveti a kérdést, hogy milyen következtetéseket lehet a jelen ügy szempontjából abból a tényből levonni, hogy az 1788/2003 rendelet 17. cikke az „egyéni referenciamennyiségek” átruházására vonatkozik.

31. Azáltal, hogy rögzíti, hogy az átruházás tárgya az „egyéni referenciamennyiség”, az 1788/2003 rendelet 17. cikke egyértelműen a rendelet 5. cikkének j) pontjában szereplő fogalommeghatározásra utal, vagyis valamely termelő referenciamennyiségére bármely tizenkét hónapos időszakban április 1-jén. Az uniós jogalkotó tehát arra az álláspontra helyezkedett, hogy a (későbbi) szállítások nem érintik az átruházások tárgyát, a referenciamennyiségek átruházása pedig attól függetlenül történik, hogy azokat milyen mértékben használták fel. Ugyanis inkább egy abszolút értékről van szó, amely megfelel a termelőre a tejipari év elején kiosztott referenciamennyiségnek (vagyis, ahogy a kérdést előterjesztő

bíróság fogalmaz, egy „absztrakt jogról”, amely az első napon keletkezett, és amely így megváltoztathatatlan, függetlenül az ezt követően szállított mennyiségtől). Ahogy Hermann Rohaan megjegyezte, az 1788/2003 rendelet 17. cikke nem írja elő azt, hogy az olyan tizenkét hónapos időszak során történő átruházás esetén, amelynek során az átadó már szállított tejet, a referenciamennyiség átruházása csak részleges. Éppen ellenkezőleg, e rendelkezés szövegéből az szűrhető le, hogy a teljes referenciamennyiség átruházására sor kerül ilyen esetben.

32. Az 1788/2003 rendelet nem tartalmaz kifejezett rendelkezést azon joghatásokra vonatkozóan, amelyeket arra a tejipari évről kellene alkalmazni, amely során a referenciamennyiséget átruházták. Ezzel összefüggésben ugyanakkor hangsúlyozni kell, hogy a 17. cikk úgy rendelkezik, hogy az átruházás a tagállamok által meghatározandó részletes szabályoknak megfelelően történik.

33. Ennek megfelelően egyetérttek a Bizottsággal abban, hogy az 1788/2003 rendelet 17. cikkének szövege egyértelműen arra utal, hogy – nem sértve a tagállamok diszkrecionális jogkörét a referenciamennyiségek átruházására vonatkozó részletes szabályok megállapítására – e rendelkezés nem zárja ki azt, hogy az adott termelőre a tejipari év elején kiosztott teljes referenciamennyiséget

átruházzák (beleértve azt a részt is, amelyet már leszállítottak)⁵.

34. Úgy vélem (ahogy Hermann Rohaan, illetve Kurt és Thomas Etling is), hogy a fenti értelmezést megerősíti az 1788/2003 rendelet 11. cikke (2) bekezdése első mondatának szövege. Az uniós jogalkotó e rendelkezésben ugyanis kifejezetten úgy rendelkezett, hogy ha egy felvásárló részben vagy teljesen egy vagy több másik felvásárló helyébe lép, a folyó tizenkét hónapos időszak hátralévő részére a termelők rendelkezésére álló egyéni referenciamennyiségeket „a már leszállított mennyiségek levonásával [...]” veszik számításba.

35. A következőkben kitérek a kérdést előterjesztő bíróság által felvetett négy különböző problémára, amelyek álláspontja szerint arra utalnak, hogy a már teljesített szállításokat mégis ki kell zárni az átruházás hatálya alól.

36. Először, a Bizottság helyesen mutatott rá arra, hogy (ahogy az a fenti 34. pontból is következik) amennyiben az uniós jogalkotó azt akarta volna, hogy a szállítások relevanciával bírjanak a referenciamennyiségek átruházása kapcsán is, akkor kifejezetten ilyen tartalmú rendelkezést iktatott volna be, ahogy tette ezt az 1788/2003 rendelet 11. cikkének

5 – Németország valóban kialakított ilyen szabályokat 2006-ban (ezek lényegében tükrözik a Hauptzollamt Koblenz és a Hauptzollamt Oldenburg érvelését). Ugyanakkor ezek a nemzeti rendelkezések nem relevánsak a tényállás szempontjából, és nem képezik részét a jelen eljárás tárgyának.

(2) bekezdése esetében is. Emellett, ha a referenciamennyiség fogalma már tartalmazná a leszállított mennyiségnek megfelelő csökkentést, a „már leszállított mennyiségek levonásával” szövegrész felesleges és értelmetlen lenne.

37. Ebből következik, hogy bár szigorúan véve az 1788/2003 rendelet 11. cikkének (2) bekezdése a jelen ügy tárgyától eltérő kérdésre vonatkozik (a felvásárlók változásával foglalkozik, nem a termelőkével), ennek ellenére lehetővé teszi számunkra bizonyos, a jelen elemzés szempontjából jelentős következtetések levonását. Azt mutatja ugyanis, hogy az „egyéni referenciamennyiség” és a „már leszállított mennyiségek” fogalma egymással szemben áll: van a kettő között bizonyos mértékű ellentmondás. Ebből tehát az a következtetés vonható le, hogy az 1788/2003 rendelet értelmében vett leszállított mennyiség nem képezi részét az „egyéni referenciamennyiség” fogalmának. Ahogy a Bizottság előadja, a leszállított mennyiség az egyéni referenciamennyiség meghatározásán kívül eső fogalom, amely az említett meghatározástól független, és amelyre szükség esetén kifejezetten utalni kell.

38. Ebből következik, hogy az átruházások egy abszolút és önálló értékre vonatkoznak, amely megfelel egy adott termelő tejipari év elején rendelkezésre álló referenciamennyiségének, függetlenül minden későbbi szállítástól. Ez az érték irányadó a következő tejipari

évekre, amennyiben a referenciamennyiség átvevőjének egyértelműen szüksége van arra, hogy a teljes egyéni referenciamennyiség a rendelkezésére álljon, beleértve azt a mennyiséget is, amelyet már leszállítottak.

39. Másodszor, a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy elképzelhető, hogy nem lehet különbséget tenni a tej illetékmentes szállítási lehetőségére vonatkozó jog, és azon referenciamennyiség között sem, amely alapján kiszámítják valamely termelő támogatási igényét. A Bizottság ugyanakkor helyesen érvel úgy, hogy ez az elemzés azt is magában foglalja, hogy az 1788/2003 rendelet 17. cikke azon az elgondoláson alapul, mely szerint az átruházások főszabály szerint az „egyéni referenciamennyiségekre” vonatkoznak, és nem a tej illetékmentes szállítási lehetőségére vonatkozó jogra. Ez vonatkozik a „rendelkezésre álló referenciamennyiség” fogalmára is, a rendelet 5. cikkének k) pontjával összhangban. Az 1788/2003 rendelet egyértelműen különbséget tesz a tej illetékmentes szállítási lehetőségére vonatkozó jog és az „egyéni referenciamennyiség” között. Ahogy a Bizottság szintén kifejtette, ez a különbségtétel logikus annyiban, amennyiben a tej illetékmentes szállítási lehetőségére vonatkozó jog pusztán egyike a különböző, a „rendelkezésre álló referenciamennyiség” fogalmán alapuló szabályozási mechanizmusok joghatásainak. Az egyéb ilyen mechanizmusoknak, mint például az e rendelet 10. cikkének (3) bekezdése szerinti összesítési rendszernek vagy a

tejtámogatásnak, nem szükségképpen az a célja, hogy olyan joghatást váltsanak ki, amely lehetővé teszi a tej illetékmentes szállítását.

Amennyiben az átvevő az érintetlen referenciamennyiséggel vesz részt az összesítési rendszerben, a többi termelőre kisebb mennyiség jut, a rendelet célkitűzései azonban nem kerülnek veszélybe. Az a veszély, hogy a nemzeti kvótát esetlegesen túllépik, és az uniós rendszer egésze megkérdőjeleződik, egyszerűen nem merül fel.

40. Az összesítési rendszer kapcsán a referenciamennyiség felhasználásának mértéke első lépésben tényleg releváns. Ugyanakkor a referenciamennyiség felhasználásának mértéke csak a „szállításokra juttatott nemzeti referenciamennyiség fel nem használt részének” (alulszállítás) megállapítására szolgál. Második lépésben azt határozzák meg, hogy milyen módon osztják meg az alulszállítást a „túlszállító termelők” között. Ennek megfelelően, a Bizottság érvelése szerint, nem lenne értelme kategorikusan kizárni a számítási alapként szolgáló azon mennyiségeket, amelyeket a „túlszállító termelők” referenciamennyiségéből már leszállítottak. Meghatározás szerint minden ilyen termelő túlszállítást teljesített a referenciamennyiségéhez képest. Amennyiben az összesítési rendszerben lenne olyan előírás, mely szerint a tej illetékmentes szállítási lehetőségére vonatkozó jognak és a túlszállító termelő referenciamennyiségének meg kellene felelnie egymásnak, az összesítést nem lehetne elvégezni. Az összesítési rendszer ugyanis azon a feltételezésen alapul, hogy az alulszállítások „túlszállító termelők” közötti megosztása szempontjából különbség van egyfelől a tej illetékmentes szállítási lehetőségére vonatkozó jog, másfelől pedig a referenciamennyiség között. Nyugodtan kimondhatjuk, hogy az összesítési rendszer nincs hatással az illetékre, mivel ez a rendszer csak a túlszállító termelőkre vonatkozik.

41. Az 1782/2003 rendelet szerinti tejtámogatási rendszer sem szükségképpen igazodik a tej illetékmentes szállítási lehetőségére vonatkozó joghoz. Ahogy Kurt és Thomas Etling rámutatott, a tejtámogatási rendszer az ETR részét képezi, amelynek célja a termelőknek nyújtott jövedelemtámogatás teljes leválasztása a termelésről (lásd a rendelet (24) preambulumbekzdését). Ennek következtében a tejtámogatási rendszert is le kell választani a tényleges termelésről. Az 1782/2003 rendelet hatálybalépését megelőző rendszerrel ellentétben ugyanis a tejtámogatás mint jövedelemtámogatás odaítélésének egyetlen jelentős feltétele nem mezőgazdasági termékek meghatározott mennyiségének megtermelése, hanem a rendelkezésre álló referenciamennyiség mértéke. Ahogy a Bizottság megjegyezte, a leválasztás – amellyel összhangban a tejtámogatási rendszerrel összefüggésben a leszállításokhoz nem kapcsolódó referenciamennyiség

átruházható – ahhoz vezet, hogy – függetlenül attól, hogy melyik termelő szállított az adott referenciamennyiség alapján – a referenciamennyiség átvevője a tejtámogatás jogosultjává válik, a referenciamennyiség átadója pedig elveszíti jogosultságát a tejtámogatási rendszerben. Különösen az 1782/2003 rendelet 95. cikkének (3) bekezdéséből következően ez volt az uniós jogalkotó szándéka.

42. Ennélfogva különbséget lehet tenni a tej illetékmentes szállítási lehetőségére vonatkozó jog, és azon referenciamennyiség között, amely alapján kiszámítják valamely termelő tejtámogatási igényét, illetve amely alapján az összesítést elvégzik.

43. Harmadszor, a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a támogatásnak az üzem teljes referenciamennyisége alapján történő biztosításával – figyelmen kívül hagyva a referenciamennyiség korábbi jogosultja által erre már teljesített szállításokat – a referenciamennyiség meg nem engedett „dupla kihasználása” valósulna meg, ami összeegyeztethetetlen lenne a tej- és tejtermékpiac közös szervezésére vonatkozó általános elvekkel, illetve különösen ellentétes lenne azzal az

elvvel, mely szerint a tejjeltek megfizetésére irányuló kötelezettség „tisztán személyes jellegű”.⁶

44. Ahogy a Hauptzollamt Koblenz és a Hauptzollamt Oldenburg kivételével valamennyi fél egybehangzóan előadta, nem áll fenn a meg nem engedhető dupla kihasználás veszélye. A fentiekből nyilvánvaló, hogy különbséget lehet tenni a tej illetékmentes szállítási lehetőségére vonatkozó jog és az összesítési rendszerrel, illetve a tejtámogatási rendszerrel összefüggésben végzett számítások alapja között. Nem áll fenn a meg nem engedhető dupla kihasználás, mivel az átvevő az átadó (aki elveszíti az adós jogállását) helyébe lép a referenciamennyiséggel összefüggésben, és az átadó által leszállított mennyiség egyértelműen az átvevőhöz kerül, és beszámít a referenciamennyiségbe. Másként fogalmazva, nem áll fenn a meg nem engedhető dupla kihasználás, még akkor sem, ha a referenciamennyiséget az átadó részben felhasználja, mivel a teljes referenciamennyiség kiosztása az átvevőre semleges az illeték szempontjából, és a támogatáshoz kapcsolódik. Mivel az átadó többé nem használ fel semmit a referenciamennyiségből, nyilvánvalóan nem áll fenn dupla kihasználás. Ahogy arra a Bizottság a tárgyaláson rámutatott, a Ballmann-ügyben

6 – Lásd a C-341/89. sz. Ballmann-ügyben 1991. január 15-én hozott ítélet (EBHT 1991., I-25. o.) 9. és azt követő pontjait, valamint a C-352/92. sz. Milchwerke Köln ügyben 1994. július 14-én hozott ítélet (EBHT 1994., I-3385. o.) 21. pontját.

hozott ítélet és a Milchwerke Köln ügyben hozott ítélet⁷ sem mond ellent ennek az értelmezésnek. Ezek az ügyek a „termelő” meghatározására vonatkoztak, nem a rendelet alkalmazásának kérdéskörére.

45. Úgy vélem (ahogy a Bizottság is), hogy a különböző szabályozási mechanizmusok különböző célkitűzéseket követnek. A referenciamennyiségre vonatkozó különböző, az 1788/2003 rendelet 5. cikkében szereplő fogalmak pusztán csak meghatározások, és nem járnak semmilyen joghatással. A joghatások a különböző szabályozási mechanizmusokban lelhetők fel, a tejre kivetett illeték pedig csak egy ezek közül a mechanizmusok közül. Amennyiben egyéb szabályozási mechanizmusok, mint például az összesítési rendszer vagy a tejtámogatási rendszer, szintén az 1788/2003 rendelet 5. cikkében szereplő meghatározásra utalnak saját joghatásaik szabályozása érdekében, ezt nem lehet úgy tekinteni, hogy a referenciamennyiség meg nem engedhető dupla kihasználásához vezet, hanem egy olyan közös kiindulópont kialakítását jelenti, amely ugyanakkor eltérő jogokat vonhat maga után a különböző mechanizmusokkal összefüggésben.

46. Negyedszer és végül, a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy nem felel-e meg jobban a tejtámogatás céljának – azaz a tejár csökkenése következtében kieső bevételek

kiegyenlítésének – az, ha a március 31-én mezőgazdasági termelőnek minősülő támogatását csak a saját maguk által szállított referenciamennyiség (vagy legalábbis amit illetékmentesen szállíthattak volna) alapján biztosítják. Ennek megfelelően a támogatást felosztják, és a termelőknek arányosan nyújtják azokban az esetekben, amikor a referencia-időszakban különböző termelők szállították a referenciamennyiséget: ugyanakkor ezzel a megközelítéssel kapcsolatban számításba kell venni a támogatási szabályozás végrehajtásának ezzel kapcsolatos nehézségeit is.

47. Elegendő annyit megállapítani, ahogy azt a kérdést előterjesztő bíróság maga is elismerte, hogy az 1782/2003 rendeletben ilyen kifejezett rendelkezés nem szerepel és – amennyire megállapítható – nem is tartalmaz ilyen megközelítést.

48. Mindenesetre, ahogy arra fent is rámutattunk, és ahogy azt lényegében a Hauptzollamt Koblenz és a Hauptzollamt Oldenburg kivételével minden fél elismeri, kiemelendő, hogy az 1782/2003 rendelet szerinti jövedelemtámogatást – így a tejtámogatást is – le kell választani a tényleges termelésről. Ennek megfelelően nehéz belátni, hogy az e rendelet szerinti tejtámogatási rendszer miért korlátozódna a maga a termelő által szállított mennyiségre.

⁷ – Uo.

49. Végül ugyanakkor, ahogy az a fenti 29. és azt követő pontokban is szerepelt, az 1788/2003 rendelet 17. cikke kifejezetten hangsúlyozza, hogy az átruházást a „tagállamok által meghatározandó részletes szabályoknak megfelelően kell végezni”. Mellesleg megjegyzendő, hogy e rendelkezés szövegezése nagy vonalakban megegyezik a 3950/92/EGK tanácsi rendelet⁸ 7. cikkének szövegezésével.

50. E tekintetben, összhangban a Bíróság Mulligan és társai ügyben hozott ítéletében⁹ szereplő megállapítással, a tagállamok ezeket a részletes szabályokat nem állapíthatják meg vagy alkalmazhatják oly módon, hogy az veszélyeztesse az 1788/2003 rendeletben lefektetett célkitűzéseket, és amennyiben a tagállamok illetékes hatóságai ilyen szabályokat alakítanak ki vagy alkalmaznak, ezt objektív szempontok alapján kell tenniük.

51. Különösen az 1788/2003 rendelet (19) preambulumbekzdése emeli ki, hogy a referenciamennyiségek különböző típusú átruházásaival összhangban és objektív kritériumok alkalmazásával a tagállamokat fel kell hatalmazni arra, hogy az átruházott

mennyiségek egy részét a nemzeti tartalékban helyezték el.

52. Ezzel összhangban, ahogy arra a Bizottság is rámutatott, az uniós jogalkotó kifejezetten úgy rendelkezett, hogy a tagállamok is korlátozhatják ezen átruházások mértékét. Ugyanakkor az ilyen korlátozás nem veszélyeztetheti az 1788/2003 rendelet célját, és nem lehet ellentétes az e rendelet 1. cikkének (2) bekezdésében szereplő elvvel, amely szerint a nemzeti referenciamennyiséget teljes mértékben ki kell osztani a termelőkre és a nemzeti tartalékra. Az olyan szabályozásnak tehát, amely az átruházás mértékét korlátozza a tizenkét hónapos időszakban, egyértelműen meg kell határozni, hogy a referenciamennyiség melyik részét kell az egyes termelőkre, illetve a nemzeti tartalékra kiosztani. E szabályozás különösen nem eredményezheti a referenciamennyiségnek a rendszerből való eltűnését vagy elveszését.

53. Ebből következően a tagállamok olyan mértékben jogosultak az átruházás mértékét korlátozni, amely megfelel az átadó által már teljesített szállításnak, amennyiben az ilyen szabály nem eredményezi a referenciamennyiségnek a rendszerből való eltűnését¹⁰.

8 – A tej- és tejtermékágazatban kiegészítő illeték megállapításáról szóló, 1992. december 28-i 3950/92/EGK tanácsi rendelet (HL 1992. L 405., 1. o.), hatályon kívül helyezte az 1788/2003 rendelet. Lásd a 3950/92 rendeletre vonatkozó ítélezési gyakorlatot: a C-401/99. sz. *Thomsen*-ügyben 2002. június 20-án hozott ítéletet (EBHT 2002., I-5775. o.); a C-313/99. sz., Mulligan és társai ügyben 2002. június 20-án hozott ítéletet (EBHT 2002., I-5719. o.); a C-480/00–C-482/00., C-484/00., C-489/00–C-491/00. és C-497/00–C-499/00. sz., Azienda Agricola Ettore Ribaldi és társai egyesített ügyekben 2004. március 25-én hozott ítéletet (EBHT 2004., I-2943. o.) és a C-278/06. sz. *Otten*-ügyben 2007. június 7-én hozott ítéletet (EBHT 2007., I-4513. o.). Ami az 1788/2003 rendelet érvényességét illeti, lásd a C-34/08.sz., Azienda Agricola Disarò Antonio és társai ügyben 2009. május 14-én hozott ítéletet (EBHT 2009., I-4023. o.).

9 – Uo., 26. és azt követő pontok.

10 – E tekintetben érdekes lehet megjegyezni azt, hogy szemben Németország esetével, más tagállamok eltérő megoldásokat találtak erre a problémára. Franciaország például a *pro rata temporis* elvvel összhangban osztja meg az adott tejipari évre vonatkozó referenciamennyiséget. A tárgyaláson a Bizottság megállapította, hogy álláspontja szerint az ideális megoldás az lenne, ha a támogatást az átvevőnek adnák.

2. A második kérdéstről

54. Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy az uniós joggal ellentétes-e a nemzeti jog olyan rendelkezése, amely az 1788/2003 rendelet 10. cikkének (3) bekezdése szerinti összesítési rendszerrel összefüggésben kiosztja az átvővre azt a mennyiséget, amelyet az átruházás előtt már leszállítottak.

55. Ahogy az az első kérdéssel kapcsolatos megfontolásokból is következik, az összesítési rendszerrel összefüggésben az átruházásokat a „rendelkezésre álló referenciamennyiség” fogalmának meghatározásával, vagyis az 1788/2003 rendelet 17. cikkével összhangban kell figyelembe venni. Emellett a fentiekben arra is rámutattunk, hogy az uniós jog nem zárja ki azt, hogy az átruházás kiterjedjen arra az egyéni referenciamennyiségre is, amely megfelel az átadó által már teljesített szállításnak. Továbbá az összesítésre vonatkozó szabályozó rendszer célja sem zárja ki az ilyen értelmezést.

IV – Véggkövetkeztetések

56. Azt javaslom, hogy a Bíróság a következő választ adja a Bundesfinanzhof által előterjesztett kérdésekre:

- (1) Olyan esetekben, amikor a termelő referenciamennyiségét egy tizenkét hónapos időszak során ruházzák át, az európai uniós joggal és különösen a tej- és tejtermékágazatban illeték megállapításáról szóló, 2003. szeptember 29-i 1788/2003/EK tanácsi rendelet 5. cikkének k) pontjával nem ellentétes az, hogy a referenciamennyiség kiterjedjen arra a mennyiségre is, amelynek vonatkozásában a tizenkét hónapos időszak alatt a termelő már szállított tejet. Ugyanakkor a tagállamok az átruházásra vonatkozó részletes szabályok megállapítására

vonatkozó diszkrecionális jogkörük keretében korlátozhatják azon referenciamennyiség átruházását, amelyet a folyó tizenkét hónapos időszakban már leszállítottak, amennyiben e korlátozás nem eredményezi a referenciamennyiségnek az 1788/2003 rendelet által kialakított rendszerből való eltűnését.

- (2) Sem az európai uniós joggal, sem különösen a tej- és tejtermékpiac közös szervezésének általános elveivel nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely lehetővé teszi, hogy az 1788/2003 rendelet 10. cikkének (3) bekezdése szerinti, a nemzeti referenciamennyiség fel nem használt részének a túlszállításokkal való összesítése keretében a mezőgazdasági üzemet a tizenkét hónapos időszak alatt átvevő termelő a referenciamennyiség másik termelő által leszállított részével is részt vegyen a fel nem használt rész odaítélésében.